

КЫЛААБЫНАЙА - ИТЭБЭТЭР, ЫЛЫННАРАР НЬЫМА

И. Е. Винокуров Нам оройуонунаагы партийнай конференцияга 1946 сый алтынньы 15 күнүгэр этиититтэн

Бу конференция оройуон партийнай тэрилтэтин олозор уһулуччу суолталаах. Нам оройуонун партийнай тэрилтэтэ улаханньык үүнэн конференция ыытар быраабы ылла. Конференция көннөрү мунньах курдук буолбакка, үрдүк политической таһымна барар. Бу маңайгы конференция буоларынан оройуон партийнай тэрилтэтин историятыгар суруллуоҕа.

Дакылааты уонна тыл этиилэри истэн олодоххо оройуоннаа партийнай үлэ элбэх итэбэстэрдээҕэ көстөр. Онон бу конференцияга баар итэбэстэри туоратарга сөптөөх, чиһич тылыннан уураах ылыллыахтаах. Отчуоттуур дакылаат итэбэстэрин тыл этээнчилэр эбэн биэрдилэр, көннөрдүлэр. Дагылаат туох итэбэстээҕий? Бастакытынан, баар итэбэстэри ырыган, чуолкайдык көрдөрүү суох. Кадрдары кытта үлэ, эдэр коммунистары иити туһунан партийнай уураахтар хайдах толорулаллара райком отчуоттуур дакылаатыгар көрдөрүллүбэтэ. Иккиннинэн, бэйэни критикаланыы, кадрдар үлэлэригэр итэбэстэри ырыгыты суох. Партия райкомун урукку секретара т. Неустроев Е.П. партия обкомунан уһуллубутун быһааран биэри суобуттан сыһа өйдөөһүн баар эбит. Партия обкомун бюрота кинини сөпкө ууратан турар. Үөрэҕэ суобунан, таһыма намыһабынан бу эппиэттээх дуолунаска сөбө суох. Кини үлэниг кини, сөптөөх үлэни биэрдэххитинэ бэйэтин кыабын көрдөрүүн сөп.

Нам оройуонун аҕардастыы хаалан иһэр диир сыһа. Хаһаайыстыбаннай үлэлэргэ иһинки диэки барыы баар. Ол эрэри оройуон иһинки диэки сыҕарыйыыта партия уонна правительство көрдөрүүлэригэр эппиэттээбэт ди-иргэ тиниһилэр. Нам оройуона республика бастың оройуоннарын кэккэтигэр тахса илик. Ортоку аҕай оройуон аатыгар киирсэр. Баар кыахтар ыраабынан ситэ туһанылыбаттар. Оройуон сирэ - уота үчүгэинэн, бэйэтин кыабынан республикага бастыан сөп. МТС үлэтин бары көрүднэригэр үчүгэй

көрдөрүүлэри ситистэххэ, бу оройуон республикага бастың оройуон буолар кыага толору баар.

Партийнай үлэтэн атын үлэ - хамнас барыта тутулуктаах. Оройуон үлэтигэр барыгыгар эһиги коммунистар эппиэттигит. Экономика уонна культура сайдыыта барыта эһигинэн быһаарыллар, эһиги хайдах үлэнигит да, дыһала туруга оннук буолуохтаах. Оройуон сорох колхозтарыгар партийнай - тэрийэр уонна политической үлэ балаҕа ыытыллар. Онно үчүгэйдик үлэтир кадрдар итиллэн тахсаллар, онно сир оҕоһуутугар, сүөһү иттигэр үчүгэй көрдөрүүлэр ситиһиллэллэр. Ханна партийнай үлэ мөлтөх сиригэр үлэ барыта мөлтүүр.

Партийнай үлэ эһинэхэ дыһала-тынан барбыт. Идеологической үлэ, коммунистической өйгө - санаага иити этилибитин курдук мөлтөх. Кадрдар марксистскай-ленискэй үөрэхтэрэ көтүмэхтик, утума суох ыытыллар. Политической агитация үлэнигтэргэ кыайан тинийбэт. Партия ыйыгытын-көрдүгүн, кини дыһалларын маассага тиздин - бу эһиги сүрүн үлэбит. Райком пропагандага уонна агитацияга отдела мөлтөхтүк үлэтир. Партийнай кабинет сэбиэдиссэйэ манна сүүрбэ мүнүүтэ эттэ да, бэйэтин үлэтин таарыйан да көрбөтө, ити сыһа. Нэһилиэниньэ ортотугар лекциялар, дакылааттар олус сэдэхтэр. Оннообор обкомтан сылдыр лектордары туһаммаккыт. Бу күнүгэр обком лектора П.Г. Новиков тахса сылдыр. Кини оройуон кинигэр аахпыт лекциятыгар отуча эрэ кини сылдырыт. Карл Маркс аатынан колхозка эмиэ итинник. Дьону ойдотөр үлэҕэ манньык сыһааннаһахха сатамат. Манньык түбэлтэни сэмэлнэххэ, аһаран кэбиһимизэххэ наада. Идеологической үлэҕэ райком секретардара кыһамматтара улахан алҕас.

Сорох колхозтарга бу алтынньы ортотугар диэри бурдук сосулуон-намакка сытар. От ситэ кэбиһилибэтэ, бутулуунан хааллары баар. Быһы, кырдык, элбэҕи

оттоотутут. Ону барытын үчүгэй хаачыстыбалахтык харайыахха баа этэ. Оттоһунна уонна бурдук хомууругар таһаарылыбыт көтүгүүлэр партия райкомун отчуоттуур дакылаатыгар этилибэти-лэр.

Партия райкомун салайар стилэ сыһыатын туһунан конференция делегаттара бэрт сөпкө этилэр. Партия райкомун бастакы секретара партиянан сэмэлэммит стили туһунан, хамаандалыыр, мөбөр-этэр ньыманан үлэтирин чахчылары аһалан туран делегаттар кырдыктаахтык сэмэлээтилэр. Дьону мөбөн-этэн, ыһан-түүрэн салайар төрдүтэн сыһа. Бу партийнай салаабага адыс табылыбат ньыма буолар. Биһиги партиябыт итинник ньыматтан букатыннаахтык akkaастанарга үөрэтэр. Куру-утун мөбүүлэр-үөбүүлэр үлэниг үүнүүн табылыбат, төттөрүтүн, төһүүн сөп. Манньык салаататтан үчүгэй кадрдар итиллэн тахсыбаттар. Партия райкомун саңа састааба, райком секретардара, отделлар сэбиэдиссэйдэрэ дьону кытта итэбэтэр, ылыннарар ньыманан үлэлиэх тустаахтар.

Кадрдарга сөптөөхтү сыһааннаһахха. Кэлбит дьонно олохтоохтору туораталлар ди өйдөбүл букатын сыһа. Ө таһаарыллан атын оройуоннар үлэҕэ ытытылыбаттар үүрүлүүбүтүгэр курдук өйдүү адыс табылыбат. Саңа ананан кэлбит дьону туоратыы түбэлтэтэ эмиэ таһаарылыа суохтаах. Эһинэх кадрдары сыһа туһаныы баар. Холо-бур, Буринашев И. Н. колхозка ордук туһаны биэриэ этэ. Кинини промаршал председателэ оҕорбуккут сыһа, үөрэҕэ суох кини кыайбат үлэтэ.

Конференция делегаттара партия райкомун үлэтин критическэйдик сыаналаатылар, итэбэстэр уонна көтүгүүлэр аһаҕастык этилинилэр. Конференция ылынар уураабын олоххо киллэрингэ биір өйүнэн-санаанан турунуоҕа.